

Coordinador:
Josep Geli

Consell de redacció:
Marcel·lí Moreta, Joan de Palol,
Lluís Lana, Ferran Guinot,
Joan Prats, Estanislau Saló,
Luis Miguel Àvalos,
Joan Antoni Guinot,
Alberto Romero, Enric Pena.

Secretàries de redacció:
Núria Duran, Isabel Jiménez.

Ajudant de redacció:
Mònica Garcia

Disseny i maquetació:
Jordi Millet. OTEESE BCN.
Tel. 414 17 88

Federació de Mutualitats de Catalunya:
President: Josep M. Antràs
Vicepresident 1r: Miquel Esquirol
Vicepresident 2n:
Bartomeu Vicens
Secretari: Josep Fermí Pinyol
Vicesecretari: Joan Cutrina
Tresorer: Benet Boix
Vocals: Albert Duaigues,
Agustí Montal, Àngel Díez,
Fermí Jaurrieta, Joan Bou,
Antoni Macià (a.c.s.),
Josep Albert Cirera, Jordi Herms,
Jaume Permanyer, Enric Tornos,
Lluís de Batlle, Joaquim M. Tintoré,
Juli Molinário.
President d'honor:
Marcel·lí Moreta
Director general: Joan de Palol

Bruc 72-74. 08009 Barcelona
Tel. (93) 488 35 98
Fax (93) 487 42 56
e-mail :fedmut@ysi.es
Web: <http://www.fed-mutualitats.es/>

Dipòsit legal: B-46.600-95

mutual és una revista de la Federació de Mutualitats.

Els articles de mutual poden ser reproduïts prèvia autorització.

mutual no s'identifica necessàriament amb l'opinió que expressen els articles signats.

Editorial ◇ 3

Entrevista al degà de l'Il·ltre Col·legi d'Advocats de Barcelona ◇ 9

Mutualismo en Euskadi: situación y tendencias futuras de las entidades de previsión [Jon Aldecoa] ◇ 11

Noticiari ◇ 23

Federació ◇ 28

Enquestes d'opinió [Joan Antoni Guinot] ◇ 30

Un peu d'Europe [Claude Marx] ◇ 35

Noticiari internacional ◇ 37

I Saló de Previsió Social ◇ 41

Protecció social a la Unió Europea ◇ 43

Entitats ◇ 50

Diccionari relatiu ◇ 54

Opinió [Jordi Herms] ◇ 56

o fa tant de temps que la salut és el dret que coneixem, veritable nucli dur de l'Estat del benestar. Protegir-nos de la malaltia no és tant un problema privat com una qüestió pública de primer ordre. La capacitat per fer desaparèixer el dolor i retardar la mort, perquè finalment es tracta d'això, és el gran indicador de les societats considerades avançades, i en aquest terreny la ciència -inclosa l'ètica- i la racionalitat pública tenen la posició guanyada en el combat amb la pobresa, la ignorància i els prejudicis més severos de l'home. La universalització de la protecció de la salut té un digue'm-ne efecte civilitzador considerable: l'antic poder al voltant de la malaltia i la mort ha canviat radicalment de fisonomia, i aquells seus aspectes més tenebrosos semblen avui cosa molt llunyana.

Ens referim a un dret a la salut que per ser eficaç cal alimentar-lo amb fortíssimes dosis d'equitat i solidaritat, que a la seva vegada reclamen moltíssims recursos econòmics. A més, per garantir les mateixes prestacions i qualitat assistencial al conjunt de la població, l'Estat no pot limitar-se a anar a remolc del mercat -el seu altre-jo més abstracte-, que rebutja naturalment la solidaritat pel simple procés de rendibilitzar l'oferta ajustant-la a la capacitat de compra. Entre el dret a la salut i el bé de consum salut, la sanitat pública ha de seguir una lògica econòmica distinta a la del mercat, si bé el seu actual comportament ha de poder revisar-se en profunditat. Com tot allò que vol continuar sent, ha de modernitzar-se. La privatització, entesa com a renúncia pública, no seria solament un retrocés irresponsable, sinó també, tractant-se del que parlem, un retrocés immoral.

A partir d'aquí les coses es compliquen. L'estructura econòmica de la sanitat pública es caracteritza per la seva situació de dèficit permanent, amb els perills que s'endevinen d'anar a parar per vies laterals a fórmules privatitzadores més o menys perverses. No parlem de la qualitat assistencial, que en general és altíssima, particularment a Catalunya; tampoc ens referim a la planificació per proveir l'assistència,

que es revela prou eficaç. No, no és res de tot això. Els mèrits públics, importants en els darrers anys, es reconeixen. Ens referim a una situació de dèficit que si és crònic no hi ha economia que pugui suportar.

Aquesta situació d'insuficient control de la despesa sanitària cadascú l'explica segons li convé. És cert que són els responsables públics de primera línia els que d'entrada més la pateixen, però és que d'aquests hi ha que encara perseveren a fer-nos creure que la reducció de determinats costos, com ara les apendicitis, són tot un aval de l'eficiència gestora pública! El problema es més complex que tot això i amb freqüència s'agreuja amb discutibles decisions de massa curt abast. Mentre el debat en les pensions és obert i viu, i la informació circula amb profusió amb propostes concretes per fomentar l'estalvi privat complementari, la sanitat pública corre el risc de morir d'èxit per culpa de la miopia d'alguns i les pors dels altres.

Es tracta només d'un problema d'insuficiència financera? Si ens decidim a pressupostar millor, es resoldrà la situació de dèficit en la sanitat pública? A partir del fet que els recursos són limitats i que no es poden desatendre altres serveis públics, per allò del cost d'oportunitat, podríem començar per admetre que no s'ha tocat sostre, que encara hi ha marge per drenar més recursos al sistema sanitari, a condició de clarificar les fonts de finançament; podríem admetre fins i tot -que ja és admetre!- la conveniència de crear noves vies de finançament públiques. Sabem que els càlculs pressupostaris s'han de refer amb més dosis de realitat: s'ha d'ajustar millor la previsió de creixement de la demanda atenent a criteris demogràfics i a paràmetres socioeconòmics més fiables, i predir amb més finesa per on evolucionarà la tècnica mèdica i on sorgiran noves necessitats. També òbviament ha de millorar l'assignació de recursos entre les administracions de l'Estat. Sí, tot això és obligat que es faci, però alguna cosa ens diu que amb tot no s'haurà resolt la situació. Que malgrat aquests passos el dèficit persistirà perquè està arrelat al cor del sistema. Hi ha la sospita que el model sanitari públic continuarà essent un model de despesa. Per tant s'ha de pensar en alguna cosa més.

En aquest punt és quan ha d'entrar el discurs de la gestió. Perquè introduir-lo abans d'haver clarificat el finançament podria ser una operació escassament eficaç de cara a resoldre el problema de fons. Amb

quin nervi es pot gestionar (observi's que no diem administrar) en un horitzó de dèficit crònic? Doncs amb la permanent temptació de pensar que després, al final, sempre hi haurà algú que vindrà i ho pagarà tot.

Amb independència del que s'acaba de dir, ens sembla de sentit comú subratllar que per obtenir resultats mínimament satisfactoris, tots els esforços que s'apliquin a corregir dinàmiques burocratitzades i dirigistes i implementar tècniques gestores modernes han d'anar precedits o acompanyats de reformes estructurals del sistema, revisant si cal fins el darrer estatut particular, amb destrucció de qualsevol forma de corporativisme ineficient. Mentre això no passi, la cosa de la gestió molt probablement quedi en els millors dels casos en un assaig carregat de bones intencions. Els resultats podran ser parcialment satisfactoris, però segur que seran insuficients. Els esforços que s'hi apliquin resultarien així massa cars i desmotivadors.

Per altra banda, és evident que sector sanitari públic i mercat estan fortament interrelacionats. Els vasos comunicants són múltiples i generosos. I en aquest terreny, que és de ningú i de tothom alhora, la temptació de deixar a la lliure competència el control de bona part de la despesa sanitària -inclosa la compra de determinats serveis bàsics- és molt forta. Però és clar que això exigeix com a condició d'eficàcia una situació de partida d'igualtat d'oportunitats entre tots els proveïdors, públics i privats, que és molt difícil de fixar. Encara més difícil resultaria plantejar de forma versemblant la planificació del mercat a aquests efectes. Però és que al final de tot plegat, en una hipotètica situació ideal de partida, és molt probable que la lliure competència no acabés de controlar ni abaratir suficientment els costos sanitaris. A menys, és clar, que renunciem al dret a la salut i abracem definitivament el bé-de-consum-sanitat. Perquè al mercat no se li pot fer fer el jurament hipocràtic, veritat?

Un nou factor ha d'entrar en joc necessàriament: la consciència de cost, que principalment ha d'assumir el consumidor, usuari, client o com se li vulgui dir. Un valor aquest que ha de ser acceptat per tota la societat. Només els addictes a ideologies gens fiables neguen aquesta evidència. Cosa a part són els temors que adverteixen de possibles lesions a l'equitat i la solidaritat, amb eventuais efectes negatius sobre la qualitat assistencial. L' autocontrol del consum sanitari també té, evidentment, els

seus requeriments.

La consciència de cost implica, abans de res, catalogar, tarifar i prioritzar les prestacions sanitàries públiques. I la prudència aconsella que el nou tractament d'aquestes cobertures s'introdueixi a la societat amb una gran dosi de convicció i pedagogia política. És a dir, deixant poc marge a les inevitables demagogies i relliscades. I la planificació que es faci no hauria de prescindir de l'assegurament privat. La col·laboració d'aquest assegurament amb el públic és fonamental, ja que és l'única fórmula capaç d'integrar harmònicament universalització assistencial, tècniques de gestió eficients i consciència de cost.

La desconfiança del poder públic -que podem entendre fàcilment- i la falta de decisió política són els principals obstacles que s'han de superar. I per això és obligat formular-nos la següent pregunta: podria l'actual mercat assegurador complir aquesta funció complementària, ajudant a introduir la consciència de cost al ciutadà tot preservant els nivells de solidaritat i equitat exigibles? I la pregunta és procedent perquè no és clar que l'assegurament privat assistencial estigui ben orientat cap al dret a la salut. En molts aspectes ha de recuperar aquest sentit social bàsic, i en això no valen enganyoses operacions de màrqueting ni maquillatges comercials.

És cert que el sector assegurador privat -la famosa doble quota sanitària- està en uns moments de convulsió, i que moltes empreses d'aquí i també estrangeres busquen principalment posicionar-se davant d'una eventual -i per alguns desitjada- crisi del sistema públic. Potser sigui aquesta una especulació ingènua, però de moment ja hi ha comptes de resultats prou satisfets.

Mentrestant, l'assegurament privat no creix com seria desitjable, i el seu comportament -per altra banda comprensible- tendeix clarament a l'exclusió dels ciutadans amb més problemes de salut i amb menys capacitat econòmica. Justament el contrari del que convindria per la pretesa col·laboració, en un règim de gestió compartida, amb el sistema nacional de salut.

El mutualisme sanitari, pel seu arrelament social i caràcter no lucratiu, hauria de ser el primer cridat a col·laborar, tal com ens ensenya

l'experiència de molts països del nostre entorn. Sí. Ens referim a una realitat a la que avui certament no li bufen vents favorables i que al nostre entendre, hauria de ser discriminada positivament des de les instàncies polítiques. Però atenció. En els darrers anys venim assistint a un procés de debilitament d'aquesta especialitat mutualista, les causes del qual hauran de ser ben analitzades, des de les responsabilitats pròpies fins a la influència exercida per l'Administració en un entorn econòmic on regna sense matisos la competitivitat. Ocasions hi haurà de fer-ho. Deixem apuntat aquí que aquest debilitament actua en una doble direcció. La primera en el sentit literal de pèrdua de presència i competitivitat, si bé -o per la seva conseqüència- es mantenen estables les constants de solidaritat i servei que tradicionalment han caracteritzat el sector. Però el futur de moltes mutualitats es presenta seriosament compromès. La segona debilitat transita paradoxalment en direcció oposada, és a dir, cap a la progressiva pèrdua del sentit social solidari com a contrapartida d'una projecció empresarial, que en alguns casos presenta òptimes garanties de competitivitat.

El panorama és molt complex i cal intervenir-hi amb una visió àmplia i una idea molt clara del que es vol. Jugar a la curta és una frivolidat exasperant. Les referències de què disposem avui, a part dels inefables globus sonda de torn, són com a mínim preocupants. Tenim un dictamen tebi d'una subcomissió parlamentària farcida d'injustificables desercions, i un impost nou que grava l'assegurança sanitària privada, tècnicament molt discutible i que és exponent d'aquella voracitat ferotge que fa impossible segones collites

Dr. Jaume Alonso-Cuevillas i Sayrol
degà de l'Il·lustre Col·legi d'Advocats de Barcelona

Dr. Jaume Alonso-Cuevillas i Sayrol

Jaume Alonso-Cuevillas i Sayrol, 36 anys, va ésser elegit degà de l'Il·lustre Col·legi d'Advocats de Barcelona el dia 3 de juny. És doctor en dret i professor titular a la Universitat de Barcelona. Mutual ha pogut entrevistar-lo al seu despatx col·legial per parlar de mutualisme.

Col·legi d'Advocats de Barcelona i mutualisme: un binomi que funciona.

Cert. El nostre Col·legi segurament sigui la corporació professional a Espanya amb més tradició en la protecció social dels seus col·legiats i famílies. Els historiadors ens diuen que l'embrió de la nostra Mútua dels Advocats de Catalunya té ja més de 150 anys, i el seu origen està precisament al Col·legi de Barcelona.

És evident que els advocats tenim molt desenvolupat aquest sentit d'autoprotecció davant l'infortuni i la previsió que és el mutualisme. I no em refereixo només als advocats més grans. El Col·legi és el receptor d'aquestes necessitats, i la Mútua el millor instrument de què disposem per donar-les-hi resposta.

Parlem de la Llei d'ordenació i supervisió de les assegurances.

El moment és apassionant. Aquesta norma reconeix d'una forma inequívoca el potencial i l'eficàcia del model assegurador mutualista, que és un model participatiu i sense afany de lucre, com a via per la complementarietat del sistema públic de

protecció social. I no només es queda aquí. El mutualisme professional, a més, és reconegut per la Llei com a sistema alternatiu, en aquest cas al règim d'autònoms de la Seguretat Social.

Fins ara la Mútua de Catalunya era d'adscripció obligatòria. Ja no ho és; però en canvi és l'opció alternativa obligatòria a l'alta al RETA. El repte és important. I precisament aquesta és la nostra referència immediata: ser competitiu amb la seguretat social. I per això no valen excuses. L'oferta mutual ha de ser àmplia i coherent amb les necessitats de cobertura dels advocats i les seves famílies. Amb la realitat de la demanda.

La nostra Mútua de Catalunya està en línia. La meva confiança en la seva capacitat és absoluta. La Mútua és l'alternativa al RETA dels advocats del nostre Col·legi.

No voldria deixar passar aquesta ocasió per reconèixer i agrair a la Federació de Mutualitats de Catalunya la influència tan positiva que ha exercit per al resultat final d'aquesta Llei. Com també em consta el seu treball en favor del mutualisme que ha estat recollit en d'altres normatives, especialment en la Llei 28/91 de les mutualitats del Parlament de Catalunya.

L'advocacia ha tingut sempre una presència important en els òrgans de representació i defensa del mutualisme.

Tant a la Federació de Catalunya com a la Confederació espanyola. I en totes aquelles ocasions en què els nostres organismes representatius han estat consultats, s'ha informat favorablement a les tesis del mutualisme. Crec que aquesta dada, que no es prou coneguda, diu molt de la nostra sensibilitat en el tema.

Vull recordar aquí que durant molts anys la presidència de la Confederació la va ostentar en Juan Caldés, expresident de la Mutualidad General de la Abogacía, que és una gran entitat mutualista. Per la seva part, el president de la Federació de Mutualitats de Catalunya, Josep M. Antràs, ha estat president de la Mútua dels Advocats de Catalunya i degà del Col·legi. En fi, no cal que digui que això és tota una garantia, que el mutualisme a casa nostra està en molt bones mans. I no oblidem que la Mútua dels Advocats de Catalunya és l'actual secretari de la Federació.

Amb aquestes dades no caldria que m'estengués en consideracions, però no vull deixar de dir que entenc que els advocats hem de seguir col·laborant i coordinat-nos amb els projectes i estratègies del sector, i molt especialment amb la resta de col·legis professionals que creuen en la provisió de serveis mutualistes als seus col·legiats, tot i que no disposin d'una mutualitat. És bo que les distintes mutualitats de professionals mantinguin tots els canals de comunicació oberts. Com deia, el futur és ple de reptes.

Veiem que vostè és bon coneixedor de la realitat de la previsió social.

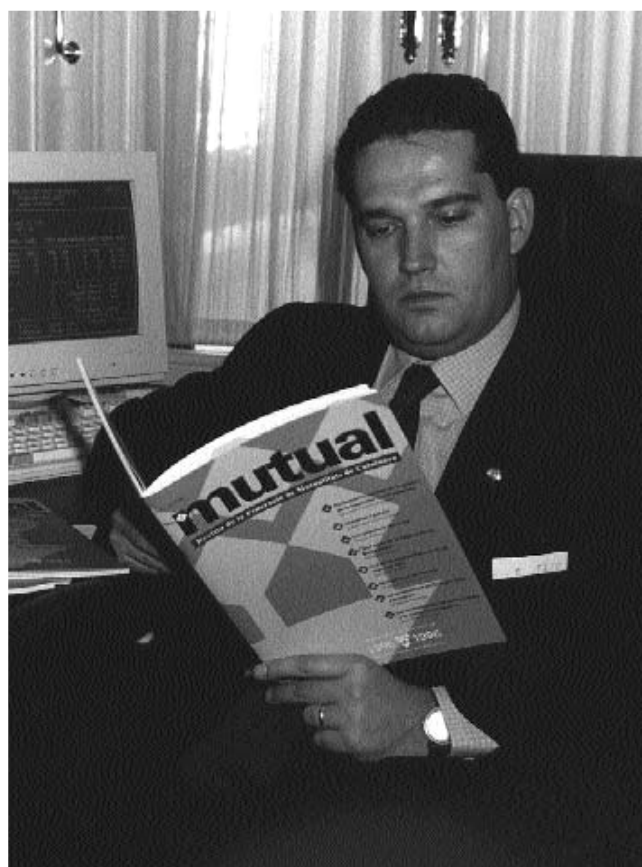
No és cap secret. He estat durant set anys membre de la Junta Directiva de la Mútua dels Advocats de Catalunya, dels quals quatre com a responsable de la seva àrea econòmica. Puc assegurar que la Junta Directiva de la nostra Mútua és un lloc immillorable per entendre tot això. La veritat és que engança.

Però el que realment vull destacar és que des de l'etapa de la presidència Antràs, en la qual es van

construir els fonaments, fins a l'esplèndida presidència de Montserrat Pinyol, l'entitat ha fet un salt qualitatiu impressionant. La Mútua ha sabut arribar en molt bones condicions a aquest moment present, que és clau. Les perspectives de desenvolupament de la seva capacitat de servei són formidables. I això és així perquè la Mútua està gestionada amb rigor i solvència.

El paper dels catorze col·legis d'advocats de Catalunya ha estat fonamental. No sense dificultats, han hem sabut comprendre que la Mútua és una institució que ha de funcionar amb autonomia de gestió, i que aquesta gestió ha de ser molt professional. Perquè la Mútua és una entitat asseguradora, i com a tal hauria de quedar sempre al marge de qualsevol interès que no sigui el desenvolupament de l'oferta previsor a tots els col·legiats. La discreció i la tranquil·litat són condicions necessàries de l'eficàcia.

En aquest sentit, crec que la Mútua dels Advocats de Catalunya és un esplèndid exemple que la capacitat de servei amb esperit solidari és perfectament compatible amb la gestió professional.

Mutualismo en Euskadi: situación y tendencias futuras de las entidades de previsión

Jon Aldecoa
secretario de la Federación
de E.P.S.V. de Euskadi

Si este informe se limitara a ofrecer datos y describir nuestro marco jurídico fiscal, creo que no sería muy útil.

En los fenómenos sociales los datos no equivalen a información útil porque no son ningún reto para la reflexión ni permiten obtener conclusiones aplicables en otras circunstancias.

Por hacer un símil con la industria, no basta con tener un merca-

do (la demanda de cobertura social), una maquinaria (el conjunto de disposiciones legales y fiscales) y una capacidad de gestión.

Para construir previsión hace falta además un “tecnología social”, que consiste en unos agentes y una sociedad sensibilizados con el tema, deseosos de formular una estrategia a largo plazo y capaces de ponerla en práctica.

Es en este último ámbito donde pretendemos hacer nuestra aportación. Indudablemente esta pretensión añade fuertes dosis de subjetividad que es difícil de evitar y que por otro lado, impide obviamente que las opiniones que aquí se dan, representen a todo el movimiento mutualista vasco que es muy diverso en cuanto a percepciones e intereses.

Finalmente, algunas de las claves del desarrollo que se presentan no tienen por qué tener una relación causa - efecto tan directa,

pueden estar simplemente correlacionadas, pero en la medida en que no existen evidencias contrarias, se presentan aunque bajo esta cautela.

El tipo de previsión social que queda en Euskadi

Las E.P.S.V. sirven para garantizar una pensión pero también para organizar una hermandad de ganaderos.

El marco legal y competencial es muy amplio, pero ello no significa que se hayan desarrollado todas las posibilidades teóricamente potenciales.

Básicamente el mutualismo vasco se concentra en el ámbito de la protección de la vida bajo una perspectiva de ahorro – pensión.

Sólo en Bizkaia existe una importante representación de la previsión sanitaria que obedece a

razones históricas, a una oferta sanitaria pública parcialmente saturada y a unos servicios médicos privados de calidad. En la medida en que estas circunstancias no se dan en los otros territorios, este desarrollo de la previsión sanitaria no se ha reproducido en ellos.

Las coberturas que se contemplan en los sistemas de ahorro – pensión suelen abarcar la jubilación, la viudedad – orfandad y la invalidez, a excepción de los sistemas individuales que son instrumentos de aportación definida pura, por el momento.

En definitiva, los planes de previsión tratan de dar unas prestaciones que complementen al sistema público integralmente a la hora de sustituir a las rentas del trabajo cuando éstas desaparecen de forma permanente por cualquier circunstancia. Las prestaciones de riesgo suelen estar incluidas pero el principal componente es la jubilación, lo cual explica el volumen de fondos acumulados en relación con las cuotas recaudadas.

Asimismo, se dan con intensidad las características de dedicación exclusiva, integración con el régimen público de Seguridad Social y ausencia de ánimo lucrativo. La consecuencia es un alto grado de autoorganización e independencia respecto a las instituciones financieras comerciales, aunque también se subcontrata la gestión especializada.

Este fenómeno es singular respecto al resto del Estado, donde

los sistemas de ahorro – pensión están básicamente controlados por la banca.

Marco jurídico y fiscal

En el cuadro adjunto se comparan los principales aspectos jurídicos que diferencian a las E.P.S.V. de los Planes y Fondos de Pensiones. Se elige esta comparación porque las características de las E.P.S.V. son muy similares a las de las mutualidades catalanas y también porque en estas diferencias se encuentran gran parte de las razones que han hecho que los Planes y Fondos de Pensiones prácticamente no existan en Euskadi.

Ante la fuerte evolución de la percepción social del papel de la previsión complementaria y de su tratamiento fiscal, esta regulación flexible ha permitido dar cabida tanto a las situaciones del pasado como a las inquietudes recientes. A la vez el control público ha impedido que dicha flexibilidad se haya traducido en pérdidas de derechos para los trabajadores o en abusos en la gestión por parte de las empresas promotoras.

De hecho, lo que en nuestra legislación son expectativas de derecho, se han comportado como verdaderos derechos consolidados y en relación con la gestión, ha sido habitual que ésta sea independiente y profesional.

La obligatoriedad no ha servido exclusivamente para ampa-

rar planes de reequilibrio sino que se interpreta más como un instrumento para garantizar la generalización de la previsión social, y en definitiva, lograr que el gasto público que suponen los incentivo fiscales se reparta de una manera más equilibrada.

Además del carácter de gasto deducible en el I.R.P.F. de las aportaciones a las Entidades de Previsión, éstas han tenido la posibilidad de recibir la externalización de fondos internos tanto en 1990 como en la nueva etapa que finaliza en mayo de 1999, sin ningún tipo de penalización fiscal. Respecto al resto de los impuestos se recoge a modo de ejemplo la normativa de Bizkaia, que es idéntica a la de los otros territorios.

Impuesto de Sociedades

La regulación tributaria básica aplicable a las E.P.S.V. en el Territorio Histórico de Bizkaia en cuanto al Impuesto de Sociedades se refiere, viene recogida en las siguientes normas:

–**Norma Foral 6/1988**, de 7 de Julio, aprobada por las Juntas Generales de Bizkaia, sobre Régimen Fiscal de las Entidades de Previsión Social Voluntaria.

–**Norma Foral 3/1996**, de 26 de Junio, aprobada por las Juntas Generales de Bizkaia, del Impuesto de Sociedades.

Las precitadas Normas Forales vienen a configurar el siguiente régimen tributario:

1. Las Entidades de Previsión Social Voluntaria estarán sometidas a las normas tributarias de carácter general. **Por lo que en principio tributarán en el Impuesto de Sociedades al Tipo de Gravamen del 25 por 100.** (art. 4 N.F. 6/88 en relación con el artículo 29-2-a de la N.F. 3/96).

2. Ahora bien, cuando las E.P.S.V. cumplan los requisitos establecidos en la N.F. 6/88 (limitaciones territoriales y limitaciones objetivas) tributarán en el Impuesto de Sociedades al tipo del cero por ciento, con derecho a la devolución de las retenciones sobre el rendimiento del capital mobiliario, con la excepción de las correspondientes a los rendimientos implícitos de activos financieros con retención única en origen (art. 4 N.F. 6/88 en relación con el artículo 29 apartado 8 de la N.F. 3/96).

A) Limitaciones territoriales:

Las limitaciones territoriales residen en los requisitos que debe cumplir una Sociedad, en nuestro caso una E.P.S.V. para que le sea aplicable la Normativa Fis-

cal Foral y no la normativa del Estado.

El requisito esencial es que desarrollen la mayor parte de su actividad en la Comunidad Autónoma. Ley 27/1990, de 26 de Diciembre que modifica el Concerto Económico entre el Estado y el País Vasco, y la N.F. 3/1991, de 21 de Marzo, por la que se adapta la normativa del sistema tributario vascaino a la modificación del Concerto Económico.

El 17% de los asalariados tiene una E.P.S.V. de empleo

B) Limitaciones objetivas:

Para que el Régimen tributario contemplado en la Norma foral 6/88 (tipo de gravamen del cero por ciento, con derecho a la devolución de las retenciones sobre los rendimientos del capital mobiliario) sea aplicable, es necesario además que las E.P.S.V. otorguen las prestaciones recogidas en los números 1 y 2 del artículo 5 del Decreto 87/1984, de 20 de Febrero, por el que se aprueba el Reglamento de la Ley sobre Entidades de Previsión Social Voluntaria, es decir, que las prestaciones satisfechas consistan en Pensiones Temporales o Vitalicias a los asociados por causa de vejez o invalidez permanente para el trabajo o en Pensiones Temporales y Vitalicias a los beneficiarios, en caso de defunción del asociado o pensionista.

Impuesto sobre el Valor Añadido (I.V.A.)

El número 16 del apartado primero del artículo 20 de la NORMA FORAL 7/1994, de 9 de Noviembre, del Impuesto sobre el Valor Añadido (B.O.B. nº 263, de 14 de Diciembre de 1994) establece la exención de las operaciones de seguro, reaseguro y capitalización.

Dentro de las operaciones de seguro, explícita la Norma Foral, se entenderán comprendidas las modalidades de previsión.

Sin embargo, la precitada exención no es plena sino limitada, ya que la E.P.S.V. deberá soportar el IVA correspondiente a las adquisiciones de bienes y servicios que realiza, sin posibilidad de recuperarlo, al no poder repercutir el IVA soportado a los destinatarios de los servicios prestados, constituyendo el IVA soportado un coste para la Entidad.

Por otro lado, la Entidad goza de exención de los servicios de gestión, es decir, no debe cumplir con las obligaciones formales derivadas de la exacción del Impuesto, esto es, no está obligada a presentar las declaraciones ni a llevar los registros específicos.

Por el momento está pendiente de clarificar la sujeción al impuesto de los servicios de administración y gestión de patrimonios.

Marco legal (Cuadro comparativo)

	E.P.S.V.	Planes y fondos de pensiones
Competencia Autonómica Regulación	Ley 25/1983 de 27 de octubre Decreto 87/84 de 20 de febrero.	Ley 8/1987 de 8 de junio R.D. 1.307/1988 de 30 de sept. D.A. 13ª de la L.O.S.S.P.
Supervisión y Control	Dirección de Trabajo y Seg. Soc. del Gobierno Vasco.	Dirección General de Seguros del Ministerio de Economía y Hacienda, pendiente de sentencia del Tribunal Constitucional.
Personalidad Jurídica	Propia e independiente del Socio Protector.	Plan de pensiones: conjunto de derechos, obligaciones y reglas de funcionamiento. Necesidad de Gestora con ánimo de lucro. Fondo de pensiones: patrimonio sin personalidad jurídica propia.
Autogestión	Capacidad de los asociados para decidir sobre el funcionamiento de la E.P.S.V. El asociado no es un tercero que contrata. Posibilidad de administración profesionalizada.	Necesidad de crear una Comisión de control con mayoría de representación de los partícipes. Representación directa.
Vinculación del Asociado	Estatutaria.	Contractual.
Separación económica de los distintos planes	El patrimonio de la E.P.S.V. es único. Los distintos planes son factibles dentro de la globalidad.	Separación económica y financiera.
Disponibilidad	Asociado con 10 años de carencia, posibilidad de devolución de un porcentaje de las aportaciones directas.	Irrevocabilidad hasta la contingencia.
Traslado de Derechos consolidados. Transferibilidad	Sólo a partir del décimo año.	En los planes de pensiones de la modalidad individual desde el primer momento.
Solvencia y garantías	Sistema de capitales de cobertura, en la práctica se exigen sistemas de capitalización.	Sistema de capitalización.

	E.P.S.V.	Planes y fondos de pensiones
Aportaciones máximas	Sin límite.	1.000.000 ptas. anuales. 1.100.000 a partir de enero 98.
IRPF	Exceso de aportaciones sobre 1.000.000 pesetas: 10% Cuota.	No posibilidad de aportar por encima de 1.000.000 pesetas.
Prestaciones	Muerte, jubilación, invalidez, asistencia sanitaria, vivienda, cosechas, matrimonio, desempleo.	Muerte / Jubilación / Invalidez.
Pago de prestaciones (Desde la L.O.S.S.P. existe la posibilidad de superar esos límites cumpliendo determinados requisitos de solvencia y antigüedad)	Por Ant. De Ley del Seg. Privado: Como renta: 3.500.000 pts/año. Como capital: 13.000.000 pts/año.	Sin limitación.
Gastos de Administración	Se gira su cálculo sobre las cuotas del ejercicio.	Se calcula sobre el total del Patrimonio.
Sistemas Públicos	Imposibilidad de aportar fondos públicos por ley de Presupuestos para 1987. Concurrencia de pensiones en las prestaciones.	Posibilidad de aportar fondos públicos.
Revocabilidad de las aportaciones	Sólo las aportaciones iniciales del Socio Promotor y siempre que no se altere la solvencia de la Entidad. Intereses no.	Irrevocabilidad de toda aportación.
Condición de los socios	Personas físicas o jurídicas.	Sólo personas físicas.
Inversiones	30% mínimo invertido en fondos públicos o valores de renta fija.	90% en activos de mercados organizados, no superando un 15% en depósitos bancarios ni un 5% en títulos iguales.
Rentabilidad y publicidad	Estricto control sobre las mismas para evitar un “guerra” comercial. Obligtoriedad de reseñar rentabilidades históricas.	Libre publicidad. Ranking.

Implantación actual de la previsión social

En los cuadros adjuntos se recogen los datos relativos al peso actual de la previsión social en Euskadi, así como su evolución en los años recientes partiendo desde poco después del proceso de externalización que finalizó en diciembre de 1990.

Nº Entidades

Año	Empleo	Individual	Asociado	Diversos	Total
1992	26	12	4	9	51
1993	28	17	4	9	58
1994	28	17	4	9	58
1995	28	19	4	9	60
1996	28	22	4	10	64

Evolución Patrimonio (en millones)

Año	Empleo	Individual	Asociado	Diversos	Total
1992	—	—	—	—	—
1993	358.090	81.330	11.649	0	451.069
1994	436.686	109.350	13.627	0	559.663
1995	455.835	153.463	15.177	0	624.475
1996	470.574	217.539	17.188	98	705.399

Evolución Cuotas (en millones, incluye datos de Entidades no federadas)

Año	Empleo	Individual	Asociado	Diversos	Total
1992	—	—	—	—	—
1993	27.431	18.333	1.491	—	47.256
1994	26.670	26.810	1.575	—	55.055
1995	25.203	30.371	1.598	—	57.172
1996	35.314	44.550	1.812	—	81.676

Evolución Asociados (incluye datos de Entidades no federadas)

Año	Empleo	Individual	Asociado	Diversos	Total
1992	—	—	—	—	—
1993	55.176	103.487	17.805	—	176.468
1994	55.905	135.286	17.143	—	208.334
1995	49.073	163.922	17.215	—	230.210
1996	96.502	209.498	17.332	—	323.332

En términos agregados las cifras que resumen la situación son:

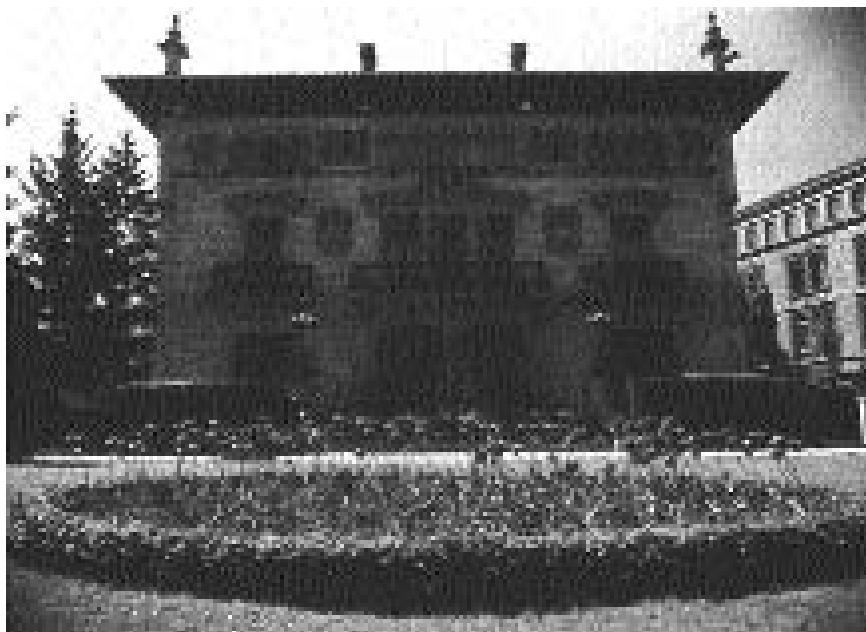
– Un 14% de los asalariados tienen una E.P.S.V. de empleo a finales de 1996. Esta cifra será del 17% en 1998 a tenor de los convenios firmados.

Desde que la previsión social se recoge en convenios sectoriales el grado de implantación supera el 30% en el sector privado guipuzcoano y el 25% en la administración pública en 1998. Lo importante de estas cifras es que son colectivos en su mayor parte nuevos y que se han incorporado a partir de 1996.

También es muy significativo que el número de asociados vascos a un sistema de empleo representa el 26,5% del total de trabajadores españoles en estos sistemas, cuando representamos escasamente el 6% de la población total.

– Sin duda el crecimiento de los sistemas individuales ha sido espectacular, sin embargo, la valoración es mucho más difícil. La importante motivación fiscal, la existencia del rescate, que puede desaparecer en la próxima legislación y la fuerte dispersión de las cuantías aportadas por cada cliente, todo ello unido a elementos de marketing que la propia Consejería califica en algunos casos de “picaresca” hace que la situación sea compleja. En el apartado de tendencias se harán algunos comentarios al respecto.

– Respecto a los patrimonios, éstos representan el 14,4% del

Palacio de Ajuria-Enea

PIB, cifra ésta también notoriamente diferente al 5,5% en el Estado, sumando fondos y mutualidades, incluidos los vascos.

En general, se puede calificar la situación de prometedora aunque no de desarrollada. Aunque las cifras de asociados y sobre todo su evolución, son una base muy sólida para el desarrollo futuro, sin embargo, las cifras de patrimonio pueden ser engañosas, ya que existen factores excepcionales que deben ser contemplados y que relativizan las cifras expuestas. Concretamente, en el caso de las Cajas de Ahorros, el marco flexible y la afloración de plusvalías por las fusiones provinciales, determinaron la instrumentación de los compromisos de pensiones de estas instituciones mediante E.P.S.V..

En este ámbito también cabe incluir a Lagun-Aro, que cubre a

un sector singular - las cooperativas - que están en el régimen de autónomos y no en el régimen general de la Seguridad Social.

Incluso en el sector público la previsión complementaria estuvo ligada a la Mupal, régimen que satisfacía unas prestaciones muy inferiores al régimen general de la Seguridad Social. Hoy en día, el personal de la Mupal está integrado en el régimen general.

También tiene condicionantes excepcionales el desarrollo de la previsión individual. El incentivo fiscal unido a la posibilidad de rescate y a una cierta propensión al ahorro, hacen que tanto el patrimonio como el número de asociados presenten cifras importantes.

Todas estas circunstancias están detrás de al menos 3/4 del patrimonio de las E.P.S.V. En todo caso es preciso reconocer que

las E.P.S.V. han respondido a prácticamente todas las situaciones donde el sistema público ha ofrecido una baja cobertura, bien por la existencia de regímenes especiales o bien por la existencia de salarios notoriamente superiores a las bases de cotización del sistema público.

También cabe añadir que los costes y coberturas son dispares, dado que la existencia de los sistemas de previsión ha obedecido al desigual nivel de cobertura público y a especificidades de determinadas empresas. Sin embargo los modelos de futuro son mucho más homogéneos.

Claves para comprender el desarrollo de las E.P.S.V.

La Comunidad Autónoma Vasca se caracteriza por un buen desarrollo de la negociación colectiva. La importante implantación sindical, la madurez de las organizaciones empresariales y una cultura de diálogo han propiciado una negociación colectiva desarrollada que ha sido capaz de reconvertir racionalmente las antiguas coberturas sociales, e incluso comenzar a implantar nuevas entidades colectivas. Esta situación se ha producido también en la propia Administración Pública.

Todo ello se ha realizado en el marco de una legislación flexible, que inicialmente simplemente aspiraba a normalizar y democratizar el conjunto de entidades sin fin de lucro.

Asimismo, la Dirección de Trabajo y Seguridad Social garantiza la colaboración y un tratamiento individualizado de cada situación a fin de encontrar las soluciones adecuadas a las circunstancias de cada empresa y a su capacidad financiera para asumir los compromisos en esta materia.

En este sentido es claro el diferente enfoque que tiene un departamento social, que promueve la previsión, de un ministerio económico como el de Madrid, que se limita a tutelarla, y en gran medida, a limitar su desarrollo.

Esta flexibilidad, inexistente en el resto del Estado, se ha visto contrarrestada por un buen control de oportunidad ejercido por los órganos de tutela del Gobierno Vasco.

Asimismo, el criterio de considerar el lugar donde se asumen los compromisos como elemen-

to delimitador del ámbito competencial de las administraciones autonómica y central en esta materia, ha clarificado también el ámbito territorial de la legislación vasca. Desde el punto de vista fiscal también la reforma del Concierto de 1990 había zanjado esta cuestión.

Por otro lado, la externalización de 1990, aunque fuera un hecho coyuntural, encontró un buen marco en la Ley de E.P.S.V. como contrapunto a la rigidez de la normativa de Planes y Fondos de Pensiones. En este sentido, aunque es cierto que el mercado impone sus modelos, también es cierto que los modelos dominantes configuran el mercado y los gustos de la población. La externalización ayudó a que el modelo mutualista se impusiera y sea hoy la referencia obligada a la hora de abordar la implantación de sistemas de previsión. Ni siquiera los sindicatos, que en el Estado han defendido más la figura de los Fondos de Pen-

Donostia-San Sebastián. El peine de los vientos de Eduardo Chillida

siones, lo hacen en Euskadi, ya que dentro del marco de las E.P.S.V. han encontrado un instrumento eficaz.

Así, ante la externalización que finaliza en 1999 y que probablemente en Cataluña tenga una fuerte repercusión, me atrevo a sugerir una reflexión profunda sobre esta materia. Con toda probabilidad, la vía elegida para esa externalización condicionará, como en nuestro caso, el modelo futuro de previsión y este aspecto es clave para el mutualismo catalán y para la competencia autonómica.

Por otro lado, la mayor implicación de los agentes sociales en la gestión de la previsión social, motivada por la autoorganización, les proporciona un mejor conocimiento de las necesidades de protección complementaria, así como una mayor familiaridad y confianza a la hora de implantar nuevas entidades y prestaciones. En definitiva, existe una cierta masa crítica en la medida en que tanto los sindicatos como los patronos y la administración se encuentran concienciados sobre las perspectivas futuras de la Seguridad Social y conocen la capacidad de la E.P.S.V. para dar respuesta a las demandas en este campo.

Como contrapunto se puede mencionar que en el Estado em-

piezan ya a aparecer algunas quejas en las comisiones de control de los planes de pensiones, donde, aun cuando la parte social tenga mayoría, sin embargo, su absoluta dependencia de un único gestor externo comercial, les impide de hecho ejercer su capacidad de decisión.

En todo caso, para alcanzar un amplio grado de generalización es preciso poseer unas organizaciones empresariales evolucionadas, ya no se trata de la actitud aislada de determinadas empresas o empresarios.

En este apartado la situación no es boyante, la patronal de Gipuzkoa, así como la administración, sí han asumido, tras una larga reflexión, la necesidad de abordar la previsión social en los convenios. Sin embargo, las otras patronales provinciales siguen contemplando esta cuestión exclusivamente desde el punto de vista de su coste inmediato.

Asimismo, se deben poseer los ámbitos de negociación adecuados. A falta de una negociación colectiva a nivel nacional, como en muchos países europeos, son los convenios colectivos sectoriales a nivel provincial o de comunidad autónoma, los que presentan la base más adecuada para que la previsión complementaria se expanda con fuerza.

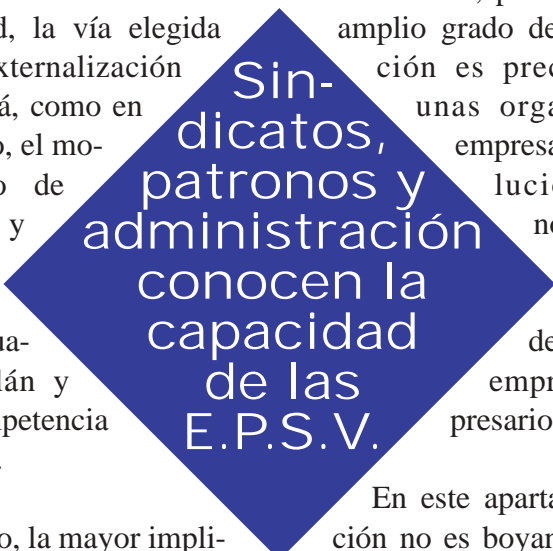
Finalmente, existen dos aspectos de naturaleza histórica y general que también han podido tener su influencia en el desarrollo de las E.P.S.V.

Por un lado, en Euskadi existe una importante tradición financiera que dota de infraestructura y capacidad de gestión a las iniciativas en este campo. Opino que no es una casualidad que a la vez que en Euskadi existen importantes bancos e instituciones financieras, se creen importantes entidades de ahorro – pensión. De la misma manera que es posible que en Cataluña exista una relación entre su tradición aseguradora y el tipo de mutualidades que predominan.

En otro orden de cosas, el nivel salarial en Euskadi es un 20,4% superior a la media estatal y además está más concentrado en la media. Por su propia naturaleza la previsión social no es una necesidad primaria, luego se necesita un cierto grado de bienestar para abordar su cobertura. Así, un nivel salarial más alto y más concentrado probablemente tenga una influencia positiva en el desarrollo de los sistemas de previsión bajo la modalidad de empleo.

Futuro de la previsión social en Euskadi

Al igual que en 1990, las Haciendas Forales han extendido a las E.P.S.V. el régimen fiscal que en el Estado está reservado

a los fondos y planes para la externalización obligatoria de los compromisos de pensiones, que finaliza en 1999.

No nos cabe ninguna duda que el modelo de E.P.S.V. dará acogida a los patrimonios que se constituyan por esta vía, asentando así aún más el movimiento mutualista.

Sin embargo, esperamos que el mayor desarrollo venga por los nuevos colectivos que se adherirán a una E.P.S.V. o por el incremento gradual de aportaciones en los amplios colectivos recientemente integrados o en vías de integración.

La función histórica que hemos venido realizando consistía básicamente en reforzar el segundo pilar profesional cuando este pilar estaba insuficientemente cubierto por regímenes especiales públicos o bien cuando en determinadas empresas los niveles salariales excedían notablemente de las bases de cotización (Cajas de Ahorros, Iberdrola, Petronor, etc...)

Parlamento Vasco

Ahora la misión puede y debe ser diferente. Ante la expectativa de evolución del régimen general de la Seguridad Social, que según el propio Pacto de Toledo va a ser revisado cada cinco años a fin de garantizar su equilibrio financiero, el nuevo objetivo comienza a ser el de reforzar el segundo pilar de aquellos trabajadores que están en el citado régimen general.

En definitiva, la función de la previsión social no se limitará a atender casuísticas especiales como en el pasado donde ha suplido eficazmente ciertas deficiencias concretas del sistema público, sino que la nueva función consiste en complementar a todo el sistema público, en definitiva a todos los trabajadores.

Es muy posible que las cuantías a complementar sean inferiores, a priori, a aquellas otras situaciones del pasado donde el diferencial entre pensión y salario era muy fuerte. Por otro lado, el horizonte también es diferente, no se trata de cubrir carencias actuales del sistema que no son significativas, sino de preparar el terreno para complementar aquellos déficits de cobertura que vayan apareciendo progresivamente en el tiempo.

Así, en lugar de responder a necesidades concentradas en determinados colectivos, de importante coste por trabajador y de carácter inmediato, la nueva función consiste en atender a la generalidad de los trabajadores, con cantidades modestas, coste compartido y perspectivas de futuro.

Si definimos el concepto de seguridad social como aquel sistema que proporciona pensiones suficientes a la totalidad de la población con fuertes dosis de solidaridad, el sistema complementario del futuro puede reforzar la suficiencia cumpliendo el requisito de generalidad. La función solidaria quedaría esencialmente asignada al sistema público, ya que el marco legal que establece la adscripción individual y el enfoque financiero implícito en los sistemas de capitalización, dificultan enormemente as transferencias intergeneracionales en el sistema complementario.

Queda todavía por determinar el vehículo que dará cabida al tercer pilar individual y voluntario. Aquí tanto las modalidades de previsión individual como los sistemas colectivos que admitan prestaciones flexibles y a cargo del trabajador pueden ampliar esta función. Sin embargo, por el momento no existe ni consenso ni delimitación de funciones en la actualidad.

Este planteamiento de previsión asume la prevalencia del sistema público. El escenario que se contempla asume que aún dentro de treinta años, será el sistema público el que pague la mayor parte de la pensión total. El sistema complementario se limita a complementar (completar?) y reforzar la protección pública, eso sí, lo debe hacer con eficacia y alcanzando a gran parte de la población.

En este marco es difícil de prever nuevos desarrollos mutualistas a nivel de empresas específicas, salvo los que provengan de la externalización. De hecho, la evolución reciente, con un claro ejemplo en Iberdrola, presenta rasgos de retroceso en coberturas e incluso cierta tendencia a transferir los esquemas de protección a fondos de pensiones gestionados por las entidades bancarias, muchas veces presentes en el capital de dichas empresas.

En relación con la modalidad individual, tal como se ha comentado antes, existen muchos factores que permiten dudar de su carácter finalista, y en todo caso, que dichas aportaciones se realicen persiguiendo un objetivo definido de prestación integral y suficiente.

Por otro lado, según las estadísticas del CIS, sólo un 16% de las familias españolas ahorran, además de adquirir una vivienda. Así, en la medida en que los clientes de los sistemas individuales ya han alcanzado estos porcentajes sobre la población, su expansión futura en lo que se refiere a nuevos asociados parece incierta. En definitiva, la vía individual puede estancarse en estos niveles al igual que en el resto de los países del mundo, salvo los Estados Unidos.

Por todo ello, la capacidad de la modalidad individual de responder a los retos de suficiencia y generalidad presenta importantes incógnitas.

La vía de los convenios sectoriales presenta unas interesantes expectativas ya que, aunque cuesta dar el paso de establecer un plan de prestaciones, cuando se realiza afecta a colectivos de decenas de miles de personas.

El planteamiento es bastante sencillo, se parte de la idea de que la cobertura pública puede bajar en un 20% del salario en los próximos 30/40 años. Esta estimación nace tanto de la evolución demográfica como de los diferentes estudios realizados sobre la Seguridad Social. Hay que recordar que el impacto estimado de la reciente ley de racionalización y consolidación de la Seguridad Social es de una reducción del 3,3% en los próximos 7 años.

En consecuencia, el objetivo es construir un régimen complementario que sea capaz de ofrecer una cobertura de ese 20%. El coste medio para alcanzar este objetivo es de una aportación del 6%/7% sobre el salario. Repartiendo el coste al 50% entre empresa y trabajador, es necesario introducir en los convenios una aportación de un 3%/3,5%.

Hasta ahora el ritmo de introducción está en torno al 0,5% por convenio anual con lo que el sistema se implantaría en 6/7 años desde su inicio.

En pesetas, considerando un salario bruto medio de tres millones, el primer año se aportan 30.000 ptas. y el último unas 200.000 ptas. repartidas al 50%.

La cantidad destinada a las coberturas de riesgo no está definida y cubre un rango del 0% al 15% de la cuota anual. La lógica detrás del 15% reside en que con esta cifra de prima de riesgo se puede constituir un capital en caso de muerte o invalidez equivalente a las cuotas de ahorro (el restante 85%) hasta los 65 años, más un interés real moderado.

Este prometedor sistema de implantación está ya realizándose en los sectores del metal, madera y cerámica de Gipuzkoa, así como en la Administración Local de Euskadi. En conjunto afecta ya al 10% de los trabajadores vascos y se inició en 1996. Otros convenios tanto del sector privado como del público prevén introducir para 1998 esta reivindicación.

En otro orden de cosas, el tipo de plan de prestaciones se está acomodando a las tendencias actuales donde el concepto de ahorro - capital pesa más y es previsible que en el futuro se introduzcan otros atributos, más relacionados con el marketing, que permiten tener mejor en cuenta las necesidades y demandas de los socios.

Como conclusión personal, yo creo que el mutualismo vasco está reorientando sus funciones y evolucionando con los tiempos. Estamos pasando de unas necesidades a otras según surgen éstas y cambiando de la filosofía de los millones de patrimonio a la cobertura y atención de la sociedad en general.

El camino no está exento de dificultades, la creciente presión comercial de las instituciones financieras, la actitud negativa de una parte importante de la patronal y los condicionantes legales relativos a la adscripción individual, la ampliación de prestaciones y las limitaciones en materia de fondos públicos obligan a adoptar soluciones a veces complejas y otras veces imaginativas cuando no se convierten en obstáculos difícilmente salvables.

Otras consecuencias y consideraciones

Indudablemente esta extensión de las E.P.S.V. tiene un coste. Para las empresas este incremento de coste variará entre un 1% a un 2,7% sobre la masa salarial. Este abanico se obtiene de considerar que las aportaciones para previsión no van a ser más que parcialmente compensadas por incrementos salariales moderados en los convenios, luego algún coste va a existir. Por otro lado, el límite superior es menor que el 3,5%, puesto que las aportaciones empresariales no están sujetas a las cotizaciones sociales.

Sede del Gobierno Vasco (Lakua)

La reflexión que ha producido que determinados sectores del empresariado y de la administración apoyen esta alternativa consiste en tener en cuenta los efectos secundarios de esta política de implantación de la previsión social.

En concreto, cabe mencionar, aunque de manera muy resumida, los siguientes factores:

- La mejora de las relaciones sociolaborales.
- Los efectos sobre el paro mediante una previsión social que suaviza los efectos económicos de las jubilaciones anticipadas.
- La generación de ahorro, o al menos, la constitución de capitales “tranquilos” que permiten su inversión a largo plazo.
- La suavización de los conflictos intergeneracionales futuros donde la tercera edad va a poseer el 30% de los votos.
- La atracción y retención de una mano de obra más cualificada.

A la administración pública esta política le está costando ya 25.000 millones al año en concep-

to de gasto fiscal por el IRPF que deja de recaudar. Básicamente sus compensaciones consisten en una situación en el futuro donde la tercera edad, al ser más autosuficiente, ejercerá una menor presión sobre los servicios públicos previsionales, asistenciales y sanitarios a la vez que se incrementará la base del IRPF cuando estas aportaciones se conviertan en prestaciones. Por otro lado, un desarrollo racional y organizado de la previsión hace que la comparación entre el coste fiscal público y el beneficio social que produce sea más favorable a este último.

Como se ha dicho al principio y creo necesario reiterar, en este artículo se exponen un buen número de expectativas y opiniones personales que no reflejan más que algunos de los sectores de la Federación Vasca de E.P.S.V. Sin embargo, cuando nos encontramos sólo en los albores del pleno desarrollo de la previsión social creo que es legítimo ir esbozando algunas ideas que colaboren en la consolidación del mutualismo en Euskadi.

Presentació de l'estudi estratègic sobre el sector assegurador a Catalunya

La Unió Catalana d'Entitats Asseguradores i Reasseguradores (UCEAC) va presentar el 18 de juliol un estudi estratègic sobre el sector assegurador, elaborat per Coopers&Lybrand i Europraxis Group, amb l'objectiu de sensibilitzar els diferents agents socials i polítics sobre les reformes que cal adoptar per potenciar el sector assegurador.

L'acte va ser presidit pel director general de Política Financera de la Generalitat, Sr. Francesc Xavier Ruiz del Portal, que ha estat el patrocinador d'aquest estudi juntament amb UCEAC.

La Federació va estar representada a l'acte pel seu president **m**

Assemblea d'AMCE

El 14 i 15 de juny, l'Agrupació de Mutualitats de Conductors d'Espanya (AMCE) va celebrar a Mataró la X Assemblea General que va acabar en un acte i sopar de cloenda a Sant Vicenç de Montalt, al qual hi van assis-

Col·loqui europeu dels actuaris

A.M.C.E.
AGRUPACIÓN DE
MONTEPIÓS DE
CONDUCTORES
DE ESPAÑA
DE PREVISIÓN SOCIAL

tir invitats, Joan de Palol, en representació d'aquesta Federació, i el director general de Seguretat Social que va cloure els actes **m**

Constitució de la Fundació FEMAREC

La cooperativa d'iniciativa social Femarec ha creat la Fundació FEMAREC, que presideix el Molt Hble. President de la Generalitat. Josep M. Antràs, president de la Federació de Mutualitats,

Els actuaris organitzen un col·loqui europeu

s'ha integrat com a patró, juntament amb d'altres destacades persones del món social i empresarial català. Amb aquesta Fundació, Femarec reforçarà la seva acció en favor de la integració de les persones discapacitades al món del treball **m**

Els actuaris organitzen un col·loqui europeu

El Col·legi d'Actuaris de Catalunya i l'Associació Catalana de l'Institut d'Actuaris Espanyols van organitzar el 10è Col·loqui del Groupe Consultatif a Barce-

lona, durant els dies 19 i 20 de setembre. Actuaris de tota Europa van debatre diferents enfocaments actuarials i tècnics del tractament assegurador de l'estalvi als països de la Unió Europea.

En la taula formada per Simon Arnot, membre de la Comissió Europea; Josep Cercós, president d'UCEAC; Ignacio Machetti de la Direcció General de Seguros i Xavier Ruiz del Portal, director general de Política Financera de la Generalitat, Josep M. Antràs va invitar a reflexionar sobre l'aplicació de la tècnica actuarial en el marc jurídic de l'empresa asseguradora i particularment adaptar-la a les característiques de les mutualitats de previsió social. En aquest sentit va defensar els sistemes financers de capitalització col·lectiva adaptats a cada institució. També va explicar que la funció socioeconòmica de l'asseguradora, la seva naturalesa jurídica, la posició de l'assegurat i els mecanismes de decisió i control interns, han de ser coneguts i valorats en cada moment pels actuaris que hi realitzen la seva labor pro-

fessional per aconseguir la màxima eficàcia en el seu treball.

L'acte de cloenda va celebrar-se amb un sopar a la Llotja de Barcelona

Fusió de les dues mutualitats mataronines

La Nova
Aliança
Mataronina

El mes de juny, les assemblees respectives de L'ALIANÇA MATARONINA i LA NOVA HERÈNCIA MATARONINA aprovaren la fusió d'ambdues entitats en LA NOVA ALIANÇA MATARONINA.

Aquestes dues mutualitats oferien als ciutadans de Mataró i la seva àrea d'influència serveis de previsió ben diferenciats. Mentre L'Aliança ha estat desenvolupant una activitat principalment assistencial, la Nova Herència s'ha caracteritzat pels productes de capitalit-

zació i risc. La nova mutualitat oferirà un ventall més ampli de productes asseguradors.

La Nova Aliança Mataronina neix amb gairebé 5.000 mutualistes i un patrimoni de més de 1.400 milions de pessetes amb l'objectiu de donar servei amb modernitat i eficàcia a la comarca del Maresme

L'Aliança organitza una jornada sobre Economia Social i Sistema Sanitari

El dia 9 d'octubre es va celebrar una jornada sobre economia social i sistema sanitari organitzada conjuntament per l'Aliança i la Universitat Autònoma de Barcelona i patrocinada per la Fundació Privada Vila Casas.

L'acte va ésser inaugurat pel Dr. Xavier Casas, regidor de Sanitat de l'Ajuntament de Barcelona, el Sr. Miquel Esquirol i el Dr. Ramon Carranza, president i director general de Quinta de Salut l'Aliança respectivament.

Jornada sobre Economia Social i Sistema Sanitari

En el seu discurs d'obertura, el Dr. Casas es va referir a la dificultat d'integrar els interessos públics i privats quan es parla de temes socio-sanitaris i el paper fonamental que han de començar a jugar en aquest

camp les entitats sense ànim de lucre i amb vocació de col·laborar estretament amb les institucions públiques.

La Jornada tècnica es va iniciar amb una primera taula rodona per debatre l'evolució en l'oferta dels productes de salut, moderada pel Sr. Lluís Monset, director general de Recursos Sanitaris.

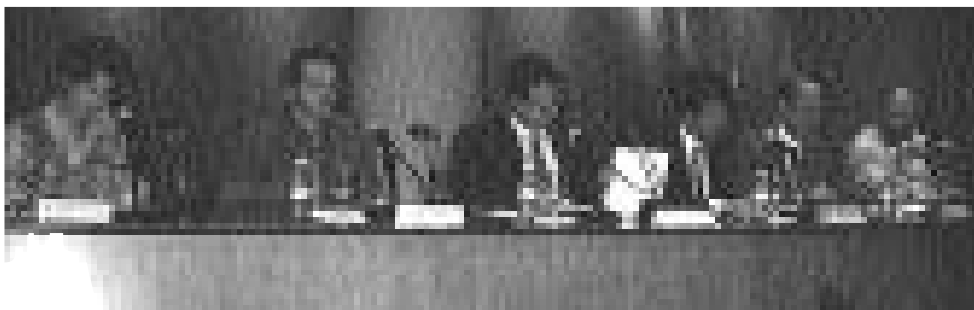
A la taula hi van participar la Dra. Inés Macho de la Universitat Autònoma de Barcelona, el Dr. Jaume Aubia, vicepresident primer del Col·legi de Metges de Barcelona, el Sr. Ramon Tomàs, director general de la Seguretat Social del Departament de Treball, i el Sr. Joan de Palol, director general de la Federació de Mutualitats de Catalunya, que va defensar que l'única via fiable per contenir la despesa sanitària és l'assegurament privat, però adaptant-lo al sistema en un règim de gestió compartida que assegurés els nivells d'equitat i solidaritat exigibles.

Posteriorment, una segona taula rodona va analitzar la dependència i el seu assegurament. Aquesta va estar moderada pel Dr. Josep M. Ramírez, director de la Fundació Institut Guttman. Hi van participar la Sra. María Dulce, directora del programa Vida als Anys del Servei Català de la Salut, la Sra. Pepita Cabiscol, directora de

Folleto de la Jornada

L'Aliança organitza una jornada sobre Economia Social i Sistema Sanitari

l'Àrea Sociosanitària de l'Aliança, el Dr. Antoni Sanjosé, cap de la Unitat de Geriatria de l'Hospital de la Vall d'Hebró, i el Dr. Joan Badia, cap d'assegurances de l'Aliança.

La jornada, que va aplegar un centenar de professionals de les assegurances i la sanitat, va ésser clausurada pel Dr. Salvador Doy, subdirector del Servei Català de la Salut, el Sr. Antoni Vila, president del Patronat de la Fundació Vila Casas i pel Dr. Ramon Carranza

Bon dia Catalunya

Josep M. Antràs va assistir el dia 8 d'octubre a una taula rodona amb la participació dels espectadors sobre el sistema sanitari públic i el paper de les mutualitats, al programa "Bon dia Catalunya" de TV3 (Televisió de Catalunya).

En aquest debat també hi van estar presents, el Sr. Lluís Monset, director general de Recursos Sanitaris de la Generalitat, Dr. Alfons Malet, vicepresident del Col·legi Oficial de Metges de Barcelona, Dr. Roger Bernat, membre de la Junta de la Federació i Associa-

III Tallers d'Estiu de Fisioteràpia i al I Congrés Nacional Interhospitalari de Fisioteràpia.

cions per a la Defensa de la Sanitat Pública, Sra. Carme Sararols, presidenta de la Coordinadora d'Usuaris de la Sanitat, Sra. Carme Farell, advocada de l'Associació Catalana per la Seguretat Social, Sr. Lucinio

González, professor de la Facultat d'Economia de l'Institut Químic de Sarrià i el Sr. Lluís Bohigas, economista

Centre de Produccions d'Audiovisuals de Televisió de Catalunya

Previsió Popular i els fisioterapeutes

Previsió Popular va estar present als III Tallers d'Estiu de Fisioteràpia (27 i 29 juny) i al I Congrés Nacional Interhospitalari de Fisioteràpia (10 i 11 octubre). Ambdós actes científics van servir per presentar els nous productes dissenyats per donar cobertura a aquest col·lectiu professional a Catalunya

Dirección General de Seguros

Elena Tejero ha estat nomenada Subdirectora d'Ordenció del Mercat de les Assegurances, en substitució de la Sra. Dolores Barahona. Fins ara, Elena Tejero era "Inspectora de Seguros" en l'Àrea Internacional

Jornada sobre el Pla de Comptabilitat de les entitats Asseguradores

El 5 de novembre va tenir lloc a Madrid una jornada organitzada per la Confederació espanyola de Mutualitats sobre el projecte del nou pla de comptabilitat de les entitats asseguradores, que comptà amb la intervenció de significats representants de la Direcció General d'Assegurances del Ministeri d'Economia i Hisenda, com són els senyors Ignacio Machetti, subdirector general d'Inspecció, Luis A. Bilbatua, cap de l'Àrea d'Inspecció de la

Subdirecció General d'Inspecció, Ricardo Lozano, inspector cap del Servei d'Anàlisi de Balanços i Estadístiques i Manuel Altermir, inspector d'assegurances de la Subdirecció General d'Inspecció.

En aquesta jornada es van presentar i comentar les línies bàsiques dels nous principis comptables, el quadre de comptes i les normes de valoració. També es va parlar del tractament de les provisions tècniques i les normes d'elaboració dels comptes anuals. Totes aquestes modificacions tenen per objecte adaptar l'actual normativa espanyola a la Directiva 91/674/CEE de la Comunitat Europea.

Les mutualitats catalanes hi van ésser presents amb un gran nombre d'assistents

Canvi a CC.OO.

Carlos Bravo Fernández ha estat nomenat nou responsable confederal de l'Àrea de Plans i Fons de Pensions de CC.OO en substitució de Francisco de Llobet Collado

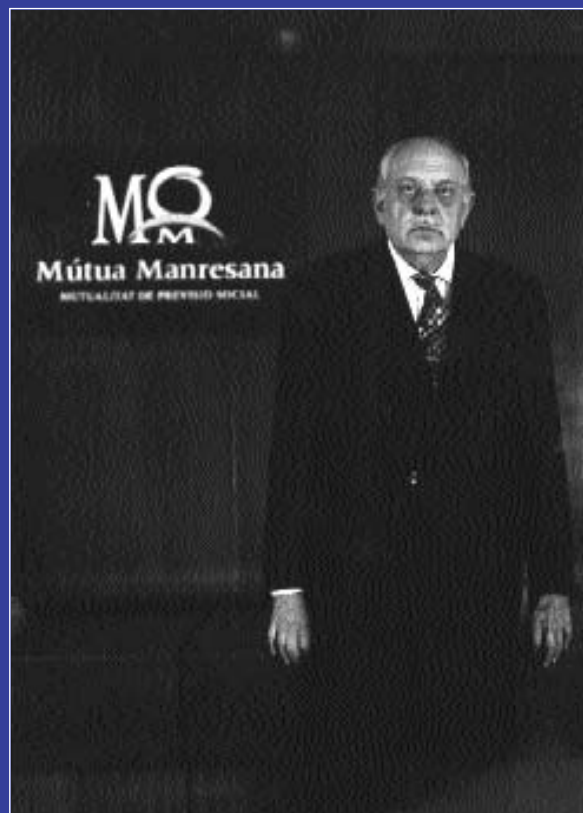
Mutualisme i cooperatives de treball associat

Joan de Palol i Ferran Guinot, director general i director financer de la Federació de Mutualitats, van assistir el 30 de setembre a una sessió de treball a la seu de la Federació de Cooperatives Catalanes de Treball Associat (FACCTA), per tractar d'un possible marc de col·laboració del mutualisme i les cooperatives de treball associat.

A aquest acte hi van assistir representants d'un nombre important de cooperatives, de la FACCTA i també de FCTAC, l'altra gran federació de cooperatives de Catalunya

Necrològica

Antoni Macià ha mort el dia 30 d'octubre, a Manresa, la seva ciutat. MUTUAL expressa el seu condol per la pèrdua de l'amic.

Durant els més de deu anys de permanència a la Junta Rectora de la Federació de Mutualitats de Catalunya, Antoni Macià ha estat una referència constant del millor esperit de servei i col·laboració en favor del mutualisme social català. Tots els projectes, totes les realitzacions de la Federació han comptat sempre amb la seva participació, i amb ell la de la Mútua Manresana.

Fundador i exgerent del Centre Hospitalari Cardiològic de Manresa, destacat membre de la Unió Catalana d'Hospitals, exgerent de la Mútua Manresana i president de la Mutualitat de Previsió Popular, Antoni Macià ens ha deixat.

Descansi en pau

Federació

Assemblea General de la Federació, celebrada el dia 25 de juny de 1997

Amb l'assistència d'un nombre important d'entitats federades, es va celebrar l'Assemblea General Ordinària de la Federació catalana, el dia 25 de juny.

Es procedí a l'examen i aprovació de la Memòria, Balanç i Compte de Resultats de l'exercici de 1996, essent unànimement aprovats amb la gestió realitzada per la Junta Rectora.

Per precepte reglamentari procedia el cessament del president Josep M. Antràs i Badia, el qual fou reelegit per aclamació de tots els assistents.

També per precepte reglamentari, cessaren el senyor Jaume Suana, de la Mútua de Terrassa i el senyor Miquel Barba, de la Mutualitat de P.S. del Col·legi Oficial d'Enginyers Industrials de Catalunya, i van ser elegits per substituir-los els senyors Albert Duaigues i Joan Cutrina de les mútues de Terrassa i d'Enginyers, respectivament. Per als llocs restants de la Junta Rectora van ser reelegits els senyors, Lluís de Batlle, de la Mútua Pre-

visora Barcelona, Joaquim M. Tintoré, de la Mtat. de P.S. del Col·legi Oficial Agents i Comissionistes de Duanes de Barcelona; Àngel Díez, de Quinta de Salut l'Aliança, Mtat. de P.S.; Josep Albert Cirera de Sabadell Mutual, M.P.S; Jaume Permanyer, de la Mutualitat de P.S. dels Flequers de Catalunya; i el Sr. Juli Molinario, de la Mtat. de Previsió Escolar "Mapres".

Per la qual cosa, la Junta Rectora va quedar constituïda com segueix:

President:

Excm. Sr. Josep M. Antràs

Vicepresident 1r:

Sr. Miquel Esquirol

Vicepresident 2n:

Sr. Bartomeu Vicens

Secretari:

Sr. Josep Fermí Pinyol

Vicesecretari:

Sr. Joan Cutrina

Tresorer:

Sr. Benet Boix

Vocals:

Sr. Albert Duaigues

Sr. Agustí Montal

Sr. Àngel Díez

Sr. Fermí Jaurrieta

Sr. Antoni Macià (a.c.s.)

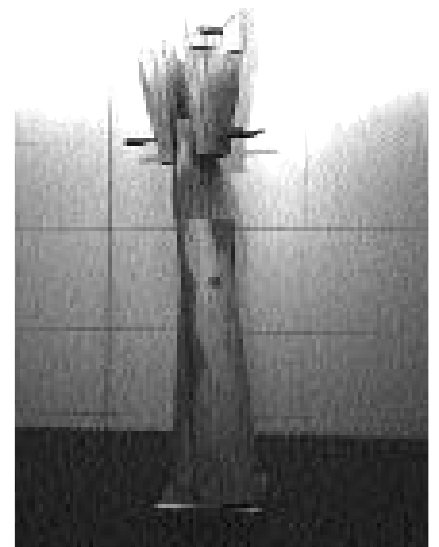
Sr. Juli Molinario

Sr. Joan Bou

Sr. Josep Albert Cirera

Sr. Jordi Herms

Sr. Jaume Permanyer
Sr. Enric Tornos
Sr. Lluís de Batlle
Sr. Joaquim M. Tintoré

Article de Josep M. Antràs, publicat el dia 7 d'octubre en el monogràfic "La Sanidad" de La Vanguardia

En l'article es defensa la necessitat de consolidar la protecció social pública en el camp de la sanitat, fomentar la creació de productes complementaris i avançar en la consolidació d'un sector assegurador sense ànim de lucre que pugui donar resposta al repte futur de mantenir un sistema solidari i eficient

A continuació reproduïm l'article que el president de la Federació va publicar el dia 7 d'octubre en el monogràfic "La Sanidad" de La Vanguardia.

Enquestes d'opinió

Amb l'objectiu d'aprofundir en el coneixement del mutualisme, des de la Federació hem preparat una sèrie d'informes per configurar una base de coneixements que estimulin el diàleg entre els professionals, i que permeti redefinir la nostra relació amb la societat.

Joan Antoni Guinot
consell de redacció mutual

Per començar ens hem acostat a l'origen, és a dir, al propi concepte, i hem volgut preguntar què entenia la població per una mutualitat, sabent que les mutualitats són designades de moltes maneres: mútua, Montepio, germandat, associació de socors i fins i tot també mutualitat.

El primer problema ha estat escollir la pregunta. Tenim com

anterior una enquesta realitzada per Mutuam, aleshores Montepio Tèxtil, en la primavera de 1991, que mostrava que un 78% de la mostra desconeixia el concepte *Montepio*, si bé per altra banda existia un coneixement quasi total del terme *Mútua*, que s'associava, en primer lloc, a alguna mena d'assegurances, i després a certa distància a accidents de treball i molt més minoritàriament s'associava a algun tipus d'assistència sanitària.

Hem cregut que el més indicat era començar pel terme *Mútua*, que sembla més genèric i que pel seu presumible major grau de coneixement ens podrà proporcionar més informació. En una altra ocasió analitzarem el concepte *Mutualitat* i aquells altres existents en el sector.

La pregunta feta és: **Què és per vostè una Mútua?** S'han realitzat 250 entrevistes telefòniques

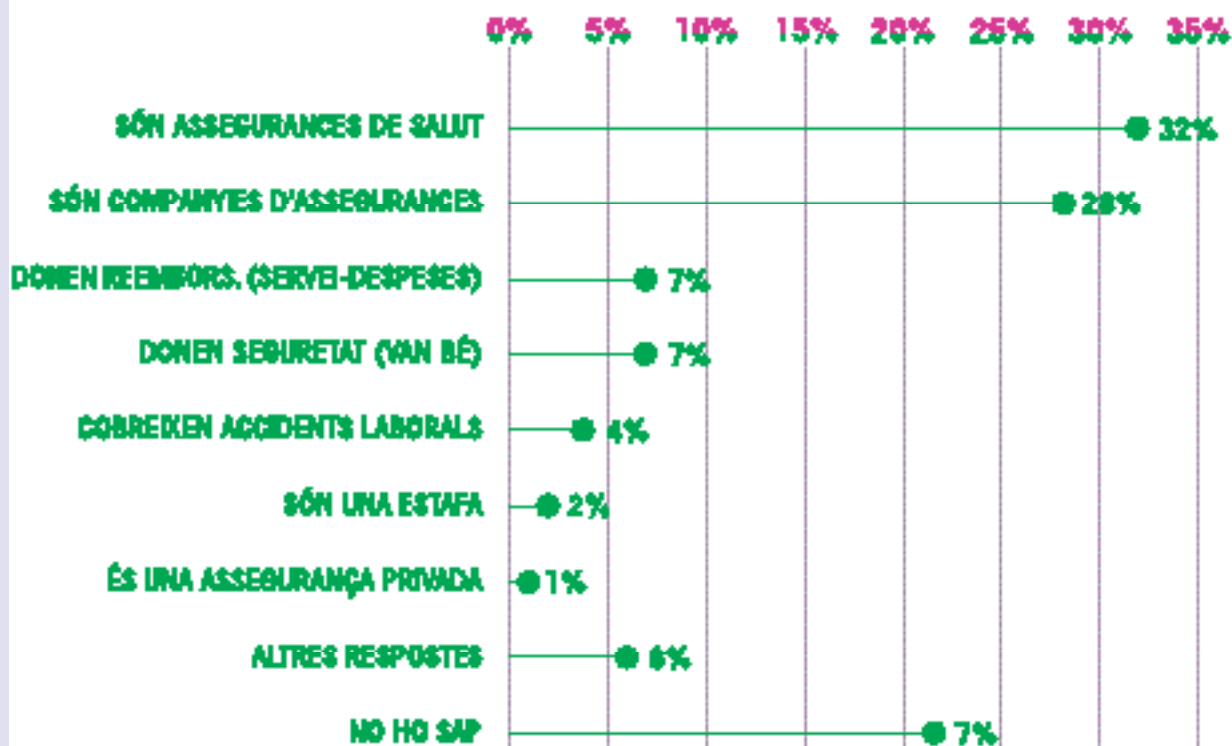
representatives de les persones residents a Catalunya (tot hàbitat), que per la totalitat de la mostra i la tècnica utilitzada ens dóna un marge d'error estadístic màxim del 6%¹.

El primer que constatem és un important desconeixement del concepte, tot i que les tres quartes parts dels enquestats apunten alguna característica certa en la definició. Més d'un de cada cinc adults admeten que no saben definir en absolut el que és una *Mútua* i entre ells destaquen els més joves, els que tenen menys formació i els que estan a l'atur.

El 32% classifica les Mútues com a asseguradores mèdiques, amb especial incidència entre els homes de 31 a 45 anys i de més de 66 anys amb estudis superiors.

També cal remarcar que per més d'una quarta part de la població

DEFINICIÓ DE "MÚTUA"

les *Mútues* són companyies d'assegurances, especialment per als diplomats universitaris i els que han completat els estudis secundaris. Els menys partidaris d'aquesta definició són els que viuen al cinturó de Barcelona.

També tenen un cert pes, tot i que minoritari, les persones que consideren les *Mútues* com a asseguradores de reemborsament de despeses.

Només un dels entrevistats va afinar amb una definició amb la qual molts estariem d'acord, i que recull l'origen històric del

mutualisme: “*Són unions de socis amb el fi d'aconseguir seguretat davant de l'infortuni, la malaltia, l'accident...*”.

Finalment, un escàs 2% de la població valora molt negativament el terme *Mútua*, ja que l'associa a una estafa.

Com a resum, més de dues tercers parts dels catalans mostren un cert coneixement de l'activitat de les mutualitats, molt general i relacionat amb les assegurances, però que no queden identificades com un sector diferenciat amb unes característiques socials pròpies.

De fet, un 65% dels enquestats no diferencien una companyia d'assegurances mercantil d'una *mútua* o mutualitat.

Amb aquestes primeres dades tenim, si més no, un motiu per plantejar-nos noves preguntes, que representa l'exercici creatiu previ a l'elaboració de propostes operatives.

¹L'estudi el va realitzar l'Institut d'Investigació J.P.&ARKHE.